

**JER
NISTE ČULI
SVE!**

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

PETAK / 17.5.2019.
KONCERTNA DVORANA LISINSKI

DAVID DANZMAYR dirigent

VADIM GLUZMAN violina

ŠOSTAKOVIČ / RESPIGHI

PLAVI CIKLUS

JER NISTE ČULI SVE!

PLAVI CIKLUS

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA

DAVID DANZMAYR dirigent

VADIM GLUZMAN violina

DMITRIJ ŠOSTAKOVIČ

1. koncert za violinu i orkestar
u a-molu, op. 77/99

40'

Nokturno: Moderato

Scherzo: Allegro - Poco piu mosso

Passacaglia: Andante - Cadenza

Burleska: Allegro con brio

* * *

OTTORINO RESPIGHI

Rimske pinije

20'

Pinije Vile Borghese

Pinije uz katakombu

Pinije na Janikulu

Pinije na Apijevoj cesti

OTTORINO RESPIGHI

Stare pjesme i plesovi, 3. suita

16'

Anonimus: Italiana

Jean-Baptiste Besard: Dvorski plesovi

Anonimus: Siciliana

Ludovico Roncalli: Passacaglia

DAVID DANZMAYR dirigent

Maestro **David Danzmayr** - šef dirigent Zagrebačke filharmonije od 2016./2017. - jedan je od najtalentiranijih i najzbudljivijih europskih dirigenata svoje generacije.

Bio je asistent dirigenta u Kraljevskom škotskom nacionalnom orkestru, kao i šef dirigent Filharmonijskog orkestra Illinoisa u Chicagu. Istu funkciju danas obnaša i u Komornom orkestru *ProMusica* u Columbusu (Ohio), a bio je umjetnički savjetnik festivala u Breckenridgeu (Colorado).

Dobitnik je prestižnih nagrada međunarodnih dirigentskih natjecanja, uključujući drugu nagradu natjecanja *Gustav Mahler*, kao i više nagrada na natjecanju *Nicolai Malko*, a jedini je europski dirigent koji je stigao do finala natjecanja *Sir Georg Solti* u organizaciji Simfonijskog orkestra iz Chicaga.

Za iznimne umjetničke rezultate primio je Odlikovanje Bernharda Paumgartnera koje dodjeljuje Međunarodna zaklada *Mozarteum* iz Salzburga.

Ovi uspjesi lansirali su njegovu međunarodnu karijeru, a ubrzo je postao traženi gost dirigent priznatih orkestara diljem svijeta, kao što su Simfonijski orkestar grada Birminghama, Bamberški simfoničari, Simfonijski orkestar New Jerseyja, Simfonijski orkestar Basela, *Mozarteum*-orkestar, Orkestar grada Chicaga, Filharmonija iz Louisiana, Islandski simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar grada Odensea, Salzburška komorna filharmonija, *Bruckner*-orkestar iz Linza, Simfonijski orkestar Bečkoga radija i Simfonijski orkestar Stuttgartskog radija, među ostalim.

Redovito nastupa u vodećim svjetskim dvoranama kao što su *Musikverein* i *Konzerthaus* u Beču, Velika festivalska dvorana u Salzburgu, Usher Hall u Edinburghu te Dom Simfonijskog orkestra iz Chicaga.

Glazbenu naobrazbu primio je na *Mozarteumu* u Salzburgu, gdje je studirao klavir, a potom i dirigiranje u klasi Dennisa Russella Daviesa. Snažan utjecaj na njega ostavili su Pierre Boulez i Claudio Abbado u vrijeme dok je bio stipendist Orkestra mladih *Gustav Mahler*, kao i Leif Segerstam tijekom usavršavanja na Akademiji *Sibelius* u Helsinkiju. Dodatna iskustva stjecao je kao asistent Neemea Järviija, Stéphanee Denèvea, Carlosa Kalmara, Sir Andrewa Daviesa i Pierrea Bouleza.

JER NISTE ČULI SVE!

VADIM GLUZMAN violina

Općeprihvaćeno je mišljenje da je **Vadim Gluzman** - umjetnik posvećen oživljavanju veličanstvene violinističke tradicije 19. i 20. stoljeća - jedan od vodećih svjetskih glazbenika danas.

Gluzmanov široki repertoar obuhvaća i suvremenu glazbu, a njegove nastupe sluša publika diljem svijeta, kako na koncertnim nastupima, tako i preko upečatljivog kataloga prepunog nagrađivanih snimki koje Gluzman objavljuje u suradnji sa svojim ekskluzivnim izdavačem, diskografskom kućom BIS.

Izraelski violinist, nastupao je s Berlinskom filharmonijom, Bostonskim simfoničarima, Pariškim simfonijskim orkestrom, Gewandhaus-orkestrom iz Leipziga, Izraelskom filharmonijom, Londonskim kraljevskim simfoničarima i mnogim drugima. Suraduje i s vodećim svjetskim dirigentima, uključujući Riccarda Chaillyja, Christoph von Dohnányija, Tugana Sohijeva, Sir Andrewa Davisa, Neemea Järviya, Michaela Tilsona Thomasa, Semjona Bičkova i Hannua Lintua.

Brojna gostovanja uključuju nastupe na festivalima u Raviniji, Tanglewoodu, Verbieru i na Festivalu komorne glazbe North Shore u Chicagu, manifestaciji koju je Gluzman utemeljio sa suprugom, pijanisticom Angelom Yoffe.

Među vrhunce tekuće sezone ubraja nastupe sa Simfonijskim orkestrom Chicaga, Clevelandskim orkestrom, simfonijskim orkestrima Sydneyja i Melbournea, Simfonijskim orkestrom NHK-a iz Tokija te Komornim orkestrom *ProMusica* iz Ohija, u kojemu ima ulogu glavnog gostujućeg umjetnika.

Uz to, sudjeluje i u proslavi 100. godišnjice rođenja violinista Henryka Szerynga nastupima s Filharmonijom Njemačkog radija, NDR Elbphilharmonie-orkestrom iz Hamburga, Jeruzalemskim simfonijskim orkestrom te Varšavskom filharmonijom. Bio je rezidencijalni umjetnik Konzervatorija Peabody, a nastupa na legendarnoj Stradivarijevoj violini *ex-Leopold Auer* iz 1690. koju je dobio na korištenje zahvaljujući Društvu *Stradivari* iz Chicaga.

JER NISTE ČULI SVE!

DMITRIJ ŠOSTAKOVIČ

1. koncert za violinu, op. 77/99

Prvi od dva violinska koncerta **Dmitrij Šostakovič** (1906. - 1975.) ostvario je 1947.-48. godine, ali su političke okolnosti Ždanovljeva dekreta i njegove "antiformalističke osude" umjetnosti zbog umjetnosti same, spriječile tada planiranu premijeru.

Zbog toga je djelo, pod oznakom opusa 99, prvi put predstavljeno tek 29. listopada 1955. u izvedbi Lenjingradske filharmonije pod ravnanjem Jevgenija Mravinskog s Davidom Ojstrahom kao solistom, kojemu je djelo izvorno i posvećeno. Ojstrah je prvi predstavio djelo, potom ga uzevši sa sobom i na američku turneju gdje ga je premijerno predstavio 29. prosinca iste godine u New Yorku uz Dimitrija Mitropoulosa i Newyoršku filharmoniju, ostvarivši zatim i prvu diskografsku snimku za Columbia Records. Kasnije je skladatelj vratio djelu oznaku opusa koja u popisu djela odgovara kronologiji nastanka, tako da danas nosi oznaku 77.

Tek nakon što je Desetu simfoniju prihvatilo Sovjetsko društvo skladatelja, Šostakovič je odlučio predstaviti i Prvi violinski koncert, ali je djelo u prvom trenutku, čak i po praizvedbi, bez obzira na uspjeh same izvedbe,

bilo osuđeno na zaborav, s obzirom da se nitko iz Društva skladatelja, zbog one iste "antiformalističke osude", nije usudio komentirati kompoziciju, pa je i šira struka muzikologa i glazbenih kritičara takvim slijedom okolnosti ostala suzdržana, a javnost nijema.

Naposljetku je sam Ojstrah odlučio stati u njegovu obranu, napavši neobičnu šutnju koja je obavila djelo. Njegov istup pomogao je djelu da ne nestane u ambisu zaborava i zanemarivanja koje mu je bilo suđeno. Ojstrah u članku objavljenom sredinom 1956. u *Sovjetskoj muzici* piše:

"Skladba postavlja pred izvođača iznimno zanimljiv i fascinantan zadatak. Posrijedi je vrlo privlačna uloga, ako to tako mogu reći, koja pruža niz mogućnosti, ne samo violinistu da pokaže svoj virtuozitet, nego i za izražavanje najdubljih emocija, misli i osjećaja. Šostakovičev Koncert nije privlačan na prvi pogled. Sjećam se kako su pripreme za njegovu izvedbu išle korak po korak i ne bez poteškoća, kako je moje zanimanje za djelo raslo iz dana u dan sve dok nije procvjetalo u strast, dok naposljetku nisam postao u potpunosti njime opčinjen... Kao i u mnogim drugim Šostakovičevim djelima, privukla me zapanjujuća ozbiljnost i produbljenost ideje, istinsko simfonijsko razmišljanje. U toj partituri nema ničeg slučajnog, ničeg što bi poslužilo za izvanjski efekt i što nije vođeno unutarnjom logikom razvoja glazbenog materijala... Originalnost glazbe jedna je od prepoznatljivih karakteristika ovog skladatelja. On nikad ne napušta polje realizma i klasičke glazbene tradicije, ali u svakom od većih kompozicija on ima za reći nešto novo i što ima težinu, nešto što izvire iz djela i omogućuje napredak. Sve ove kvalitete prisutne su i u Violinskom koncertu".

Ojstrah se potom osvrnuo i na primjedbu o "mračnom" karakteru mnogih Šostakovičevih kompozicija te istaknuo kako to nije prava riječ: "... bolje bi bilo govoriti o tamnom koloritu, o tragičnosti, o ostrim sukobima koji izrastaju iz dramaturgije njegovih kompozicija". Obratio se i budućim izvođačima, primjerice potrebi da se kadenca gradi vrlo sporo, oprezno i postupno kako se interpret ne bi prerano ispuhao u njenu građenju.

Djelo izbjegava teški puhački aparat te izrazito transparentnom instrumentacijom otvara prostor za potpuno predstavljanje solističkog instrumenta.

Većim tijekom djela violina se, prema tome, nadmeće s pojedinim skupinama orkestralnih instrumenata, gotovo kao u komornoj glazbi.

Četverostavačnom dispozicijom Šostakovič, pak, izbjegava standardniji trostavačni koncertantni kliše, a personalizirani pristup očigledan je čak i u davanju karakterističnih naslova i karaktera pojedinim stavcima u rasporedu spori - brzi - spori - brzi: *Nocturne* - *Scherzo* - *Passacaglia* - *Burlesque*.

Cijelim tijekom djela solist svira gotovo bez predaha te preuzima ulogu nositelja cjelokupnog glazbenog sadržaja, uključujući već spomenutu, opsežnu i iznimno zahtjevnu kadencu, koja bi se gotovo mogla smatrati zasebnim stavkom, a koja bez stanke povezuje treći s četvrtim stavkom.

"*Nokturno* je kontemplativan i eteričan, *Scherzo* iskričav, s grubo oblikovanim središnjim dijelom u kojemu se sugerira židovski narodni ples. S obzirom da je Koncert skladan gotovo u isto vrijeme kada i ciklus *Iz židovske narodne poezije*, sasvim je moguće da je Šostakovičeva imaginacija i tu išla u istom smjeru. Slijedi *Passacaglia*, jedan od Šostakovičevih omiljenih kompozicijskih postupaka, stavak izrazito gustog tkanja", komentira Boris Schwarz, dobar poznavatelj glazbe u sovjetskoj Rusiji, i sam violinist. Bezbrični karakter finalne *Burleske* mnogi će prepoznati samo kao masku iza koje se skriva tuga i bijes, pa se u tom smislu interpretira i Ojstrahov komentar kako je to prikaz "veselog narodnog slavlja", čime je Ojstrah navodno htio smekšati članove Društva skladatelja da napokon prihvate djelo.

"Koncert izbjegava jeftini efekt", zaključuje Schwarz, "ne posjeduje lako pamtljive, dodvorljive melodije niti virtuoznu pirotehniku koja će na prvu privući slušatelja. Kao što je i njegov prvi interpret, David Ojstrah, priznao da je potrebno 'suživjeti' se kako bi se ušlo u njegov smisao, tako i slušatelj mora pokazati strpljenje i intelektualni napor kako bi doista spoznao njegovu poruku".

OTTORINO RESPIGHI

Rimske pinije

Nadovezujući se na uspjeh *Rimskih fontana*, godine 1924. **Ottorino Respighi** (1879. - 1936.) je skladao i "prvi orkestralni nastavak" - *Rimske pinije* (*Rimske svečanosti* godine 1928. zaključit će tzv. *Rimsku trilogiju*). O *Pinijama* je autor zabilježio (u trećem licu): "Dok je u prethodnom ostvarenju tonskim sredstvima pokušao reproducirati doživljaje prirode, u *Rimskim pinijama* skladatelj koristi prirodu kao polazišnu točku, s ciljem da prizove sjećanja i vizije. Stoljetno drveće koje tako karakteristično dominira rimskim krajolikom svjedok je najvažnijih događaja rimskoga života".

Stanovito vrijeme skupljao je materijale za novo djelo, a supruga Elsa prisjetila se kasnije da mu je 1920. pjevala više pjesama iz djetinjstva, dok se igrala u perivojima Vile Borghese:

"I. *Pinije Vile Borghese*. Djeca se igraju u perivoju Vile Borghese. Plešu kolo, glume vojnike, marširaju i ratuju; pište i cvrkuću kao lastavice uvečer; te potom nestaju. Odjednom se scena mijenja u...

II. *Pinije uz katakombu*. Vidimo sjene pinija kako se nadvijaju nad ulaz u katakombu. Iz dubine se uzdiže pjev, koji odzvanja zrakom poput himne i potom misteriozno nestaje u tišinu.

III. *Pinije na Janikulu*. Uzbuđenje je u zraku. Puni mjesec otkriva lica pinija na brdu Gianicolu. Slavuj pjeva svoju pjesmu.

IV. *Pinije na Apijevoj cesti*. Maglovito jutro... Čudesni krajolik čuvaju osamljene pinije. Nejasni, uporni udari mnogih koraka. U pjesnikovoj mašti javlja se vizija slavni prošlih vremena; trube ječe, a sjajna konzulova vojska napreduje Svetim putem u veličajnom suncu novoga dana, trijumfalno se uspinjući Kapitolijem”.

Skladba je praižvedena 14. prosinca 1924. u rimskom Kazalištu *Augusteo* pod ravnanjem Bernardina Molinarija. Skladatelj u partituri zahtijeva šest buccina, preteča današnjih truba i trombona, kako bi dočarao veličajnost rimskih legija u četvrtome stavku. Na kraju trećega, pak, traži reprodukciju snimke pjeva slavuja. Pa dok u pogledu buccina ostavlja otvorenom mogućnost da se koriste suvremeni instrumenti, za snimku slavuja ne ostavlja prostor kompromisu, jer: “zaključio sam da jednostavno nema kombinacije puhačkih instrumenata koja bi reproducirala taj ptičji pjev”.

JER
NISTE ČULI
SVE!

OTTORINO RESPIGHI

Stare pjesme i plesovi, 3. suite

Veći dio svojega života **Ottorino Respighi** proveo je istražujući i sakupljajući glazbu starih majstora, prvenstveno talijanskih, pripremajući ih za suvremena izdanja i izvedbe, “prilagođavajući stare majstore ukusu njegova doba” (D. Gatti).

Tri neoklasičke suite *Starih pjesama i plesova* temelje se na skladbama talijanskih i francuskih majstora 16. i 17. stoljeća, većinom prema kasnijim transkripcijama talijanskog lutnjista Oscara Chilesottija s kraja 19. stoljeća. Nakon Respighijeve smrti, supruga Elsa dala ih je 1937. adaptirati u balet.

Treća suite iz 1931. godine sastoji se od sljedećih stavaka:

1. *Italiana* anonimnog autora, datirana oko 1600., popularna pjesma u trodobnoj mjeri
2. *Dvorski plesovi* Jean-Baptistea Besarda (oko 1567. - oko 1625.), francuskog lutnjista i skladatelja
3. *Siciliana* anonimnog autora, datirana oko 1600., pastoralna arija mediteranskog podrijetla
4. *Passacaglia* talijanskog skladatelja i gitarista Ludovica Roncallija (1654. - 1713.) iz zbirke *Capricci armonici sopra la chitarra spagnola* (Bergamo, 1692.)

Priprema i realizacija tekstova
G.A.D. PRODUKCIJA
www.gad.hr

JER NISTE ČULI SVE!

zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

PETAK / 24.5.2019.
KONCERTNA DVORANA LISINSKI

DAVID DANZMAYR dirigent

RENATA PENEZIĆ flauta

ANNELEEN LENAERTS harfa

TANJA RUŽDJAK sopran

MARGARETA MATIŠIĆ mezzosopran

STJEPAN FRANETOVIĆ tenor

LJUBOMIR PUŠKARIĆ bariton

AKZ IVAN GORAN KOVAČIĆ

VETON MAREVCI zborovođa

Blagoje Bersa: Capriccio – scherzo, op. 25c

Wolfgang Amadeus Mozart:

Koncert za flautu i harfu u C-duru, KV 299

Ludwig van Beethoven:

9. simfonija u d-molu, op.125

Blagajna Zagrebačke filharmonije • www.ulaznice.hr • www.zgf.hr

CRVENI CIKLUS

Grad Zagreb

WIENER
OSIGURANJE
VIENNA INSURANCE GROUP

BCC
SERVICES

ULAZNICE.HR
VAŠE MJESTO U PRVOM REDU

Grad Zagreb

PARTNERI U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

SPONZORI

CVIJEĆE Izabel

SLUŽBENO VOZILO

PEUGEOT

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Korektura: Ana Marić

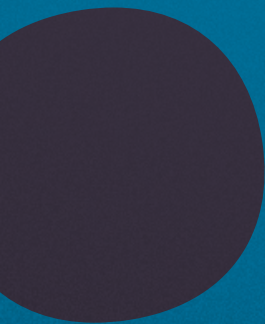
Oblikovanje i grafička priprema: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o.

Cijena: 5 kuna

zf

15

www.zgf.hr